

CONTROLEORGaan OP DE POLITIE INFORMATIE

Uw referentie	Onze referentie	Bijlage(n)	Datum
/	DA210009		10.05.2021

Betreft: Advies betreffende een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van diverse bepalingen inzake selectie en rekrutering van de personeelsleden van de politiediensten En betreffende een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 december 2001 tot uitvoering van sommige bepalingen van het koninklijk besluit van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten, inzake selectie en rekrutering van de personeelsleden van de politiediensten

Het Controlegeorgaan op de politie informatie (hierna afgekort 'COC' of 'Controlegeorgaan'),

Gelet op de verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna 'AVG')

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (B.S. van 5 september 2018, hierna "WGB"), inzonderheid artikel 59, § 1, 2de lid, artikel 71 en titel 7, inzonderheid artikel 236.

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit* (hierna 'WOG').

Gelet op de wet van 5 augustus 1992 *op het politieambt* (hierna 'WPA').

Gelet op de richtlijn *Law Enforcement Directive* 2016/680 van 27 april 2016 (hierna "LED").

Gelet op het verzoek van de Minister van Binnenlandse Zaken, Mevrouw Verlinden, van 07/04/2021 aan het Controlegeorgaan om advies uit te brengen over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van diverse bepalingen inzake selectie en rekrutering van de personeelsleden van de politiediensten (hierna 'ontwerp van KB') en het ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 december 2001 tot uitvoering van sommige bepalingen van het koninklijk besluit van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten, inzake selectie en rekrutering van de personeelsleden van de politiediensten (hierna 'ontwerp van MB'),

Gelet op het verslag van de heer Koen Gorissen, lid van het Controlegeorgaan,

Verleent, op 10 mei 2021, het volgende advies.

I. Voorafgaande opmerking nopens de bevoegdheid van het Controleorgaan

1. In het licht van, respectievelijk, de toepassing en omzetting van Verordening 2016/679¹ en Richtlijn 2016/680² heeft de wetgever de taken en opdrachten van het Controleorgaan grondig gewijzigd. Artikel 4 § 2, vierde lid van de organieke wet van 3 december 2017 tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna afgekort "WOG") bepaalt dat de competenties, taken en bevoegdheden als toezichthoudende autoriteit bedoeld door Verordening 2016/679 voor de politiediensten in de zin van artikel 2, 2°, van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus, worden uitgeoefend door het Controleorgaan. Dit betekent meer bepaald dat het Controleorgaan ook bevoegd is wanneer de politiediensten persoonsgegevens verwerken buiten het kader van de opdrachten van bestuurlijke en gerechtelijke politie, bijvoorbeeld voor sociaaleconomische doeleinden of verwerkingen die behoren tot het domein van human resources management (personeelsbeheer). Het Controleorgaan moet geraadpleegd worden bij de voorbereiding van wetgeving of een regelgevende maatregel die verband houdt met de verwerking van persoonsgegevens door de politiediensten van de geïntegreerde politie (zie artikel 59 §1, lid 2 en 236 §2 WGB, artikel 36.4 van de AVG en artikel 28.2 van de Richtlijn politie-justitie). Daarbij heeft het Controleorgaan de opdracht om te onderzoeken of de voorgenomen verwerkingsactiviteit door de politiediensten in overeenstemming is met de bepalingen van Titel 1 (voor de niet-operationele verwerkingen)³ en Titel 2 (voor de operationele verwerkingen) van de WGB⁴. Bovendien is het Controleorgaan bekleed met een opdracht van advies uit eigen beweging, zoals bedoeld in artikel 236 §2 van de WGB, en met een opdracht van bewustmaking van het publiek, de betrokken personen, de verwerkingsverantwoordelijken en de verwerkers voor het recht op bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de gegevens, zoals bedoeld in artikel 240 van de WGB.

2. Wat betreft inzonderheid de verwerkingsactiviteiten in het kader van de opdrachten van bestuurlijke en/of gerechtelijke politie formuleert het Controleorgaan adviezen uit eigen beweging of op verzoek van de regering of de Kamer van volksvertegenwoordigers, van een bestuurlijke of gerechtelijke overheid of een politiedienst omtrent iedere aangelegenheid die betrekking heeft op het politionele informatiebeheer, zoals bepaald in afdeling 12 van hoofdstuk 4 van de wet op het politieambt⁵.

¹ Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming of 'AVG').

² Richtlijn (EU) 2016/680 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens door bevoegde autoriteiten met het oog op de voorkoming, het onderzoek, de opsporing en de vervolging van strafbare feiten of de tenuitvoerlegging van straffen, en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Kaderbesluit 2008/977/JBZ van de Raad (hierna "Richtlijn politie-justitie" of *Law Enforcement Directive (LED)*).

³ Artikel 4, §2, vierde lid WGB.

⁴ Artikel 71 §1, 3de lid van de WGB.

⁵ Artikelen 59 §1, 2de lid en 236, §2 van de WGB.

3. Het Controleorgaan is, ten aanzien van de politiediensten, de Algemene Inspectie van de federale politie en lokale politie (afgekort 'AIG') zoals bedoeld in de wet van 15 mei 2007 op de Algemene Inspectie en de Passagiersinformatie-eenheid (hierna afgekort "BEL-PIU") bedoeld in Hoofdstuk 7 van de wet van 25 december 2016 tevens belast met het toezicht op de toepassing van Titel 2 van de WGB en/of de verwerking van persoonsgegevens zoals bedoeld in de artikelen 44/1 tot 44/11/13 van de wet op het politieambt en/of elke andere opdracht waarmee het wordt belast krachtens of door andere wetten⁶.

4. Het Controleorgaan is tot slot ingevolge artikel 281, § 4, van de algemene wet van 18 juli 1977 "inzake douane en accijnzen", zoals gewijzigd door de wet van 2 mei 2019 "tot wijziging van diverse bepalingen met betrekking tot de verwerking van passagiersgegevens", ten aanzien van de Dienst Geschillen van de Algemene Administratie van Douane en Accijnzen bevoegd in het kader van de vorderingen gericht aan de BEL-PIU in fiscale materies.

II. Voorwerp van de aanvraag

5. De minister van Binnenlandse Zaken richtte op 7 april 2021 een adviesaanvraag, bij hoogdringendheid binnen de vijftien dagen⁷, aan het Controleorgaan in verband met een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van diverse bepalingen inzake selectie en rekrutering van de personeelsleden van de politiediensten en een ontwerp van ministerieel besluit tot wijziging van het ministerieel besluit van 28 december 2001 tot uitvoering van sommige bepalingen van het koninklijk besluit van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten. Deze adviesaanvraag vereist naar het oordeel van het Controleorgaan echter geen hoogdringendheid, gelet op onder meer het advies 68.618/2 vanwege de Raad van State (d.d. 15/02/2021), waarin reeds de raadpleging van het Controleorgaan voor advies werd opgeworpen. De adviesaanvrager behoort te weten dat het advies van het Controleorgaan een wettelijke verplichting is conform artikel 36, 4° AVG. Het regelgevend proces is bovendien reeds bezig sinds 2019 (goedkeuring op 2 oktober 2019 in het onderhandelingscomité van de politiediensten). De procedure bij hoogdringendheid is enkel voorbehouden voor de gevallen waarin de hoogdringendheid vreemd is aan het handelen van de aanvrager, i.e. gevallen waarin het onmogelijk zou zijn geweest het Controleorgaan eerder te raadplegen wat hier kennelijk niet het geval is.

Bijgevolg wordt de adviesaanvraag volgens de normale procedure behandeld.

⁶ Artikel 71, §1, derde lid *juncto* artikel 236, §3 van de WGB.

⁷ Artikel 26 WOG.

6. Het Controleorgaan heeft kennisgenomen van het ontwerp van KB en MB op 7 april 2021. Het Controleorgaan wijst erop dat de overheden, evenals de verwerkingen van persoonsgegevens waarvoor het exclusief bevoegd is, strikt worden gedefinieerd door de wet en dat het zijn adviezen bijgevolg beperkt tot de verwerkingen die tot zijn bevoegdheid behoren, i.e. de verwerkingen m.b.t. persoonsgegevens door de politiediensten.

7. De adviezen van het Controleorgaan blijven echter niet noodzakelijk beperkt tot het (de) artikel(en) zoals genoemd in een adviesaanvraag. Het Controleorgaan houdt immers steeds rekening met alle elementen en bepalingen die tot zijn bevoegdheid behoren krachtens de voornoemde regelgeving.

8. *In casu* worden de artikelen 8, 11, 13, 17, 20, 22, 23, 29, 30, 35, 36, 38, 42, 48, 49, 50 en 53 van het ontwerp KB en artikelen 3, 5, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 17, 29, 35 en 38 van het ontwerp MB onderzocht maar enkel die artikelen waarbij het Controleorgaan aan – of opmerkingen heeft, worden besproken.

III. Context van de aanvraag

9. De voornaamste bronnen inzake selectie en rekrutering bij de geïntegreerde politie (GPI) zijn het koninklijk besluit van 30 maart 2001 *tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten* (RPPol) en het ministerieel besluit van 28 december 2001 *tot uitvoering van sommige bepalingen van het koninklijk besluit van 30 maart 2001 tot regeling van de rechtspositie van het personeel van de politiediensten* (UBPol). De twee ontwerpen hebben zoals reeds gezegd betrekking op deze regelgeving. Het RPPol is een verdere uitwerking van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (hierna 'WGP') en meer bepaald artikel 121 van deze wet. Deze wet bepaalt dat de politieambtenaren, de hulpagenten en de personeelsleden van het administratief en logistiek kader hun respectieve eigen statuut hebben. Het RPPol strekt ertoe die statuten vast te leggen en de actuele personeelsleden "in te schalen" in het nieuwe statuut⁸. Het UBPol is de verdere uitwerking van het RPPol.

10. De ontwerpen beogen, door de voorgestelde wijzigingen in te voeren, de selectie- en rekruteringsprocedure te optimaliseren. De ontwerpen streven volgens de aanvrager volgende belangrijke doelstellingen na. Eerst en vooral wil men de inspraak van de betrokken actoren binnen de geïntegreerde politie vergroten zodat niet enkel de federale politie inspraak heeft. Dit zal gerealiseerd worden door deze actoren een actievere rol toe te bedelen in het rekruteringsproces. Ten tweede wil het de kandidaten responsabiliseren door hen van bij het begin een actieve actor te maken van hun rekruteringsproces en later van hun eigen loopbaan. Ten derde wordt de duur van de selectieprocedure

⁸ Verslag aan de koning bij het RPPol.

ingekort. Ten slotte wordt een verbetering van de kwaliteit van de selectieprocedure nagestreefd door de selectieproeven aan te passen en meer focus te leggen op het potentieel van de kandidaten.

11. Deze hervormingen hebben wel enige gevolgen voor de organisatie van de betrokken diensten en voor de samenwerking tussen deze diensten. Er zullen immers bepaalde hervormingen moeten worden doorgevoerd. De wijzigingen inzake rekrutering gelden zowel voor het operationeel kader (hierna 'Ops') als voor het administratief en logistiek kader (hierna 'Calog').

12. De ontwerpen van KB en MB werden voorgelegd aan het onderhandelingscomité voor de politiediensten van 2 oktober 2019 en bekwamen aldaar het akkoord van drie van de vier representatieve vakorganisaties.

13. In haar advies 68.618/2 van 15 februari 2021 verklaart de Raad van State: "*Krachtens artikel 36, lid 4, van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 'betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)' (hierna: "de AVG"), gelezen in samenhang met artikel 57, lid 1, c), en overweging 96 van de aanhef van die verordening, en in samenhang met artikel 2 van de wet van 30 juli 2018 'betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens', moet de toezichthoudende autoriteit, in casu het Controleorgaan op de politionele informatie, geraadpleegd worden "bij het opstellen van een voorstel voor een door een nationaal parlement vast te stellen wetgevingsmaatregel, of een daarop gebaseerde regelgevingsmaatregel in verband met de verwerking" van persoonsgegevens door politiediensten*⁹. De ontwerpen bevatten meerdere bepalingen die ressorteren onder de bevoegdheid van het Controleorgaan, zoals bijvoorbeeld m.b.t. de medische geschiktheid van kandidaten of m.b.t. het moraliteitsonderzoek waarin verwerkingen van persoonsgegevens van de kandidaten worden voorgeschreven.

Het is aldus in dit kader dat het Controleorgaan dergelijke bepalingen, vallende onder haar bevoegdheid, onderzocht heeft.

IV. Analyse van de aanvraag

I.V.I. In hoofdorde: Algemene fundamentele opmerkingen

⁹ Luidens artikel 4, §2, vierde lid, van de wet van 3 december 2017 'tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit' worden de competenties, taken en bevoegdheden als toezichthoudende autoriteit bepaald in de AVG, ten aanzien van de politiediensten in de zin van artikel 2, 2°, van de wet van 7 december 1998 'tot organisatie van een geïntegreerde politie, gestructureerd op twee niveaus', uitgeoefend door het Controleorgaan op de politionele informatie.

14. Een eerste algemene fundamentele opmerking betreft het ontbreken van overgangsbepalingen. De voorgestelde wijzigingen kunnen een weerslag hebben op de huidige wervingsprocedure en op de persoonsgegevens die hierbij verwerkt werden¹⁰.

15. Een tweede algemene fundamentele opmerking is dat door de vooropgestelde wijzigingen in deze ontwerpen, eveneens andere wetgevingen dienen aangepast te worden, zoals bijvoorbeeld de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus (zie *infra*) of het koninklijk besluit van 20 november 2001 '*tot vaststelling van de nadere regels inzake de mobiliteit van het personeel van de politiedienster*' waarnaar wordt verwezen in bepaalde bepalingen die vervangen worden bij artikel 44 van het ontwerp KB.

16. Een derde algemene fundamentele opmerking houdt in dat de wet van 7 december 1998, meer bepaald Titel IV "*Gemeenschappelijke bepalingen*", Hoofdstuk I "*Personeel*", waarop het RPPol en onrechtstreeks dus ook het UBPol gebaseerd zijn, momenteel geen enkele bepaling bevat m.b.t. de privacy en gegevensbescherming. De privacy- en gegevensbeschermingsregeling van de AVG en de WGB is immers pas ontstaan nadat de wet van 7 december 1998 al geruime tijd bestond. **Een uitgeschreven regeling in de WGP m.b.t. de verplichtingen voorzien in de AVG en in Titel 1 WGB inzake de rekrutering van het politiepersoneel is derhalve noodzakelijk.** Titel 1 WGB is gebaseerd op de bredere gegevensbeschermingsratio die eveneens in andere transversale regelgeving vervat zit. **De Europese privacyregelgeving, m.n. artikel 8 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM), de artikelen 7 en 8 van het EU Handvest van de Grondrechten en de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG), samen gelezen met artikel 22 van de Belgische Grondwet stellen dat een formele rechtsnorm (zijnde een wet) de omstandigheden en voorwaarden dient aan te geven/uit te werken waarin een gegevensverwerking toegestaan is. Verder dienen de essentiële elementen van de verwerkingen daarin te worden vastgesteld**¹¹. Elementen die als essentieel worden beschouwd zijn: de of het precieze doeleinde(n) van de verwerking, de nodige verwerkingsverrichtingen om deze doeleinden te bereiken, de identiteit van de verwerkingsverantwoordelijke(n), de categorieën van verwerkte gegevens¹², de bewaartermijnen, de (categorieën van) betrokkenen (waarvan de gegevens worden verwerkt), de (categorieën van) ontvangers aan wie de gegevens worden meegedeeld evenals de omstandigheden waarin ze worden meegedeeld, alsook de te nemen maatregelen met het oog op het waarborgen van een rechtmatige en behoorlijke verwerking van persoonsgegevens en de mogelijke beperkingen van bepaalde rechten/verplichtingen¹³ vermeld in de artikelen 5, 12 tot 22 en 34 AVG. A

¹⁰ Advies 68.617/2 RvST, d.d. 15 februari 2021, opmerking bij de 'Algemene opmerkingen'.

¹¹ Op basis van het legaliteitsbeginsel.

¹² Met dien verstande dat de gegevens uit hoofde van artikel 5.1. AVG "toereikend, terzake dienend en beperkt tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt" dienen te zijn.

¹³ Uit hoofde van de artikelen 5, 12 tot 22 en 34 AVG.

fortiori dienen deze elementen te worden vastgesteld wanneer de verwerking van gegevens een significante inmenging betekent in de rechten en vrijheden van betrokkenen.

Het recht op eerbiediging van het privéleven is evenwel niet absoluut. De aangehaalde grondwets- en verdragsbepalingen sluiten een overheidsinmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven niet uit, maar vereisen dat zij wordt toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling¹⁴, dat zij beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte in een democratische samenleving en dat zij evenredig is met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling¹⁵. Naast de formele wettigheidsvereiste legt artikel 22 van de Grondwet eveneens de verplichting op dat de inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven in duidelijke en voldoende nauwkeurige bewoordingen wordt geformuleerd die het mogelijk maken de hypothesen te voorzien waarin de wetgever een dergelijke inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven toestaat¹⁶. Van belang is aldus dat de verwerkingen voorzienbaar en nauwkeurig zijn. Betrokkenen dienen te kunnen vaststellen wanneer en in welke omstandigheden dergelijke verwerkingen van hun gegevens toegelaten zijn.

Het bij de adviesaanvraag gevoegde *informele* document toont aan dat over al deze elementen is nagedacht maar dit is natuurlijk onvoldoende om aan de voorgaande wettelijke vereisten te voldoen.

17. Toepassing van bovenvermelde essentiële beginselen op de huidige voorstellen komt erop neer dat in de WGP van 7 december 1998 de bovengenoemde essentiële elementen expliciet vermeld moeten worden. Indien in het kader van de rekrutering van het personeel voor de politiediensten verwerkingen van persoonsgegevens van de kandidaten in de betekenis van artikel 26, 2° WGB plaatsvinden, moet de inachtneming van de regels van de WGB worden gewaarborgd daar deze wettelijke grondslagen een kader vormen in de betekenis van het artikel 22 Grondwet¹⁷ (en de bovengenoemde Europeesrechtelijke bepalingen), voor de verwerkingen van persoonsgegevens en van informatie door de politiediensten¹⁸. Ook de zgn. Exoduswet, met name de wet van 26 april 2002 houdende de essentiële elementen van het statuut van de personeelsleden van de politiediensten en houdende diverse andere bepalingen met betrekking tot de politiediensten bevat die regels niet of onvoldoende. De artikelen 12 tot en met 25 bevatten enkele algemene regels m.b.t. de toelatingsvoorwaarden van de diverse categorieën van personeelsleden maar bevatten niet de bovenvermelde minimale gegevensbeschermingsregels. Bij het vernieuwen van de rekruteringsprocedure beveelt het Controleorgaan *in concreto* dan ook aan om voldoende duidelijk en precies te bepalen welke gegevens van de kandidaten worden verwerkt, welke

¹⁴ Eigen onderlijning.

¹⁵ Grondwettelijk Hof n° 27/2020, overweging B.7.7; zie ook Grondwettelijk Hof n° 108/2016 van 14 juli 2016, overweging B.10.

¹⁶ Grondwettelijk Hof n° 108/2016 van 14 juli 2016, overweging B.11.2.

¹⁷ Grondwettelijk Hof, arrest van 14 juli 2016, nr. 108/2016.

¹⁸ Zie Advies DD200012 van het Controleorgaan op de politionele informatie.

waarborgen in plaats zijn gesteld om bepaalde categorieën van data (zoals medische data) beter te beschermen, wie de verwerkingsverantwoordelijke is, wie de DPO is, wie toegang tot welke data heeft, wat de bewaringstermijnen zijn (voor welke data), wat de rechten van de kandidaten zijn en hoe deze kunnen worden uitgeoefend, enz. Naast deze essentiële elementen van de beoogde gegevensverwerkingen in de wet, staat het de Koning of nadien de bevoegde minister vrij om verdere modaliteiten nader uit te werken.

18. In het kader van deze besproken voorzienbaarheid wil het Controleorgaan ook nog opmerken dat het ontwerp van MB meermaals verwijst naar een *information officer* m.n. in het nieuwe artikel IV.16 en artikel IV.21 inzake het moraliteitsonderzoek van de Ops en de Calog kandidaten. Het is echter juridisch niet zo duidelijk wat dergelijke functie inhoudt in kader van het ontwerp KB en MB. De term wordt niet wettelijk gedefinieerd. Het begrip wordt gebruikt in het kader van de LIVC (Lokale Integrale Veiligheidszellen) en de LTF (Lokale Task Force) en werd ingevoerd bij vertrouwelijke Ministeriële omzendbrief van 22 mei 2018 in het kader van de informatie-uitwisseling rond de aanpak van het terrorisme en extremisme¹⁹. In voormelde omzendbrief (o.a. punt 6.3.2) worden de taken van de *information officer* omschreven (hij is bv. een kerndeelnemer aan de LIVC-R en de LTF) maar het is wel duidelijk dat zijn rol zich beperkt tot de materie van het terrorisme, extremisme en radicalisme en hij de scharnier – en brugfunctie uitoefent tussen de LTF en de LIVC-R²⁰ door zijn aanwezigheid in beide fora. Hij zorgt onder meer voor de informatie - en casus uitwisseling tussen de LTF en de LIVC-R.

De vraag is dan of de *information officer* zoals bedoeld in het ontwerp MB dezelfde is als degene bedoeld in voormelde omzendbrief en zo ja of dat dan wel de bedoeling is? Men kan zich moeilijk voorstellen dat de moraliteitsonderzoeken inzake recrutering en selectie zich zullen beperken tot voormelde materies of dat dit überhaupt opportuun is. Integendeel, een moraliteitsonderzoek in dit kader betreft uiteraard alle mogelijke aspecten van de moraliteit van de kandidaat lid GPI en dus ook alle mogelijke criminaliteits- of (on)veiligheidsdomeinen. Het komt de steller van de ontwerpen toe hieromtrent duidelijkheid te verschaffen.

19. Gelet op het voorgaande en de opmerkingen in de reeds uitgebrachte adviezen (zie adviezen 68.617/2 en 68.618/2 van de Raad van State en de adviezen d.d. 13 juli 2020 en 5 augustus 2020 Inspecteur-generaal van Financiën) die steeds terugkwamen, vindt er een te uitgebreide delegatie naar KB en MB-niveau plaats. Bepaalde essentiële elementen dienen worden opgenomen in de WGP van 7 december 1998 (zie randnummers 16-17) of in de hoger vernoemde Exoduswet van 26 april 2002.

¹⁹ Omzendbrief van 22 mei 2018 van de Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken en de Minister van Justitie betreffende de informatie-uitwisseling rond en de opvolging van *terrorist fighters* en haatpropagandisten, beperkte verspreiding.

²⁰ Zie ook Nota OCAD, "Plan R – Verduidelijkende nota over de LIVC-R", december 2019, niet gepubliceerd.

Het COC moet aldus besluiten dat de huidige wettelijke bepalingen inzake rekrutering van de personeelsleden van de politiediensten niet of niet afdoende voldoen aan de wettelijke verplichtingen inzake gegevensbescherming en dat hieraan zo snel als mogelijk dient geredieerd te worden.

VI.II. In ondergeschikte orde: artikelsgewijze bespreking

20. In de aanhef van het ontwerp KB en het ontwerp MB dient het onderhavig advies van het Controleorgaan te worden opgenomen.

21. Meer specifiek met betrekking tot de artikelen van de ontwerpen van KB en MB betreft artikel 11 van het ontwerp KB de moraliteitscommissie m.b.t. het Ops. Dit artikel wenst artikel IV.I.18 RPPol te wijzigen. In artikel IV.I.18 wordt aldus voortaan een moraliteitscommissie opgericht die het onberispelijk gedrag, zoals voorzien in artikel 12, 1^e lid, 3° van de wet van 26 april 2002, dient te onderzoeken. In artikel IV.I.27 wordt de minister bevoegd verklaard om de samenstelling en de werkwijze van deze commissie te bepalen.

Het moraliteitsonderzoek betreft een uitermate delicate materie waarbij heel wat gevoelige gegevens worden verwerkt. Het Controleorgaan is van oordeel dat de samenstelling en werkwijze zouden moeten worden uitgewerkt in het KB (i.p.v. in het MB, zie ook randnummer 19). De moraliteitscommissie is immers een essentieel orgaan in het rekruteringsproces en aldus geen zaak van "*marginale orde*" of van "*zuiver uitvoerende aard*"²¹.

22. Een andere opmerking met betrekking tot het moraliteitsonderzoek door de moraliteitscommissie heeft betrekking op het feit dat in dit onderzoek verschillende databanken worden geraadpleegd. Ook al betreft het in deze AVG en Titel 1 WGB verwerkingen, zijn, uit hoofde van het juistheidsbeginsel (artikel 5, lid 1, d) AVG), eveneens de beginselen²² van de *Law Enforcement Directive* (hierna '*LED*') zoals geïmplementeerd in de Titel 2 WGB en de Wet op het Politieambt (hierna '*WPA*') van toepassing. Het betreft immers een en hetzelfde beginsel, enkel de finaliteit is verschillend. De pertinentie en actualisering van de gegevens zijn dezelfde. Het COC gaat er aldus vanuit, rekening houdend met de beginselen van de AVG, meer bepaald het juistheidsbeginsel, dat het toereikend, ter zake dienend en niet overmatig karakter van de informatie, gekoppeld aan het al dan niet overschrijden van de bewaartermijnen uit hoofde van de Titel 2 WGB en WPA, voorafgaand aan het gebruik bij de beoordeling *prima facie* geverifieerd wordt met het oog op het maken een correcte/integere beoordeling door de moraliteitscommissie.

²¹ Advies van de Inspecteur-generaal van Financiën d.d. 13 juli 2020, overweging 2.2.3.

²² Met name enerzijds het toereikend, ter zake dienend en niet overmatig karakter van de gegevens en anderzijds de ventilatietermijnen.

Hieraan gerelateerd stelt het COC overigens een toename vast van het aantal vragen tot uitoefening van het onrechtstreekse recht op toegang naar aanleiding van selectieprocedures bij de GPI, waarbij de betrokken persoon als (potentieel kandidaat) lid van de GPI of als kandidaat in het kader van de mobiliteit aangesproken wordt door de selectiecommissie op de aanwezigheid van één of meerdere registraties die op hem of haar betrekking hebben. Het COC heeft reeds verschillende keren moeten vaststellen dat één of meerdere registraties problematisch waren ten aanzien van onder meer het juistheidsbeginsel. Daarbij gaat het dan in wezen om onvolkomenheden op het vlak van de bewaartermijnen, of op het vlak van de invulling van het begrip "*toereikend, terzake dienend en niet overmatig van aard*". Deze politionele registraties moeten inderdaad "*juist zijn en zo nodig geactualiseerd worden*". Ter illustratie van de problematiek, enkele voorbeelden:

- overschrijden van de bewaartermijn van de concrete feiten;
- overschrijden van de bewaartermijn van niet-concrete feiten;
- bindingen van het 'tijdelijke' type "*onderzoekselement*" voor concrete feiten, die zelfs na meerdere jaren nog niet werden rechtgezet;
- bindingen met reeds afgesloten onderzoeken, zonder dat er een binding is met een concreet feit;
- bindingen met feiten waarvoor het openbaar ministerie een sepot van technische aard heeft uitgesproken omdat het niet ging om een misdrijf;
- enz. ...

Het COC benadrukt het belang om, voorafgaand aan het gebruik van de gegevens (en vóórleer een kandidaat er wordt op aangesproken), een aantal minimale verificaties op het vlak van de juistheid en de correctheid van de registraties te verifiëren, niet in het minst in de actuele context waarbij, gegeven de technische stand van zaken van het gebrek aan archivering en wissing van de registraties, bepaalde registraties manifest en bij eerste oogopslag niet in orde zijn (vb. informatierapporten van meer dan 5 jaar oud). Een minimale kennis van politioneel gegevensbeheer, waarbij de aanwezige gegevens correct worden geïnterpreteerd of gecontextualiseerd, gekoppeld aan een eventuele contactname met de voor de informatie verantwoordelijke eenheid om desgevallend vastgestelde onjuistheden recht te zetten in hoofde van de leden van dergelijke selectiecommissies in de voorbereidende fase, is voor het Controleorgaan dan ook noodzakelijk. Naast een aanpak ten gronde van het eigenlijke probleem, i.e. de kwaliteit van de inhoud van de politionele gegevensbanken en de ventilatie- en archiveringsproblematiek, dringt het COC er dan ook op aan om in het bijzonder de leden van de selectiecommissies of meer algemeen alle rechtstreeks bij de recrutering betrokken relevante verantwoordelijken grondig te sensibiliseren voor deze problematiek bij het gebruik van politionele gegevens in het raam van selectieprocedures voor (kandidaat) leden van de GPI.

Het ontworpen artikel IV.16 (Ops) en IV.21 (Calog) van het ontwerp MB lijkt alvast in zekere mate aan één en ander tegemoet te komen vermits het de sectie screening van de dienst interne werking van het commissariaat-generaal van de federale politie en de lokale politie, die het moraliteitsonderzoek *de facto* voeren, oplegt in het eerste lid, 1°, 2° en 4° (waaronder dus de antecedenten opgenomen in de onderscheiden bestanden van gevalideerde informatie waarover de politiediensten beschikken) bedoelde gegevens te verifiëren. **Het belang van deze "verificatie" kan dus niet overschat worden.**

23. Artikel 17 van het ontwerp KB zal artikel IV.I.29 RPPol vervangen. Het ontworpen artikel IV.I.29 lid 2 RPPol luidt als volgt: *"Zo daar evenwel aanwijzingen toe zijn, verzoekt de in artikel IV.I.17 bedoelde deliberatiecommissie, vooraleer zicht uit te spreken over de geschiktheid van de kandidaat, om een bijkomend onderzoek met betrekking tot de in artikel IV.I.15, 2°, bepaalde vereiste."* De woorden "zo daar evenwel aanwijzingen toe zijn" zijn zeer vaag. Er wordt hiermee aan de deliberatiecommissie de bevoegdheid gegeven om bepaalde individuele beslissingen te nemen. Dit kan een inperking inhouden van het recht op privacy en gegevensbescherming van betrokkene. Hier moet het duidelijk zijn waarom dit nodig is (dient dus beter omschreven te worden) om proportioneel geacht te kunnen worden. Deze opmerking geldt *mutatis mutandis* eveneens voor de ontworpen artikelen IV.I.29 lid 3 RPPol²³ en IV.I.54 RPPol, lid 1 RPPol.

24. Artikel 38 van het ontwerp KB zal artikel IV.II.46, lid 1 RPPol vervangen. Het nieuwe eerste lid als volgt luidt: *"Zo daar, ingevolge het tijdsverloop tussen de opname in de wervingsreserve en de aanvraag van de basisopleiding, aanwijzingen toe zijn, kan de aanwervende overheid of de directeur van de directie van het personeel van de federale politie, naar gelang van het geval, de betrokken deliberatiecommissie om een bijkomend onderzoek verzoeken met betrekking tot de in artikel IV.I.15, 2° en 3°, bepaalde vereisten alsmede om een bijkomend moraliteitsonderzoek."* "Naar gelang van het geval", is andermaal een vage omschrijving. Dit dient beter, specifieker te worden omschreven (in welke gevallen of om welke redenen, welke termijn in de wervingsreserve, enz. ...). Zoals thans geformuleerd kan er een enorme variatie zitten op het al dan niet doorvoeren van een bijkomend moraliteitsonderzoek naar gelang van de aanwervende overheid, versta politiezone en/of entiteit van de federale politie (na 3 maanden, na zes maanden, na 12 maanden, ... wervingsreserve?). Dergelijk onderzoek heeft zoals gezegd een belangrijke impact op het privéleven van de kandidaten. Het vormt een inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven van de kandidaten. Uit hoofde van artikel 22 Grondwet is het aangewezen om dit bij wet te regelen²⁴, minstens concreter te omschrijven wanneer en om welke redenen een bijkomende moraliteitsonderzoek tot de mogelijkheden behoort.

²³ Zie ook advies 68.617/2 RvST, d.d. 15 februari 2021.

²⁴ Zie advies 46.171/2 RvST, d.d. 15 april 2009 verstrekt over een ontwerp dat geleid heeft tot het koninklijk besluit van 7 juni 2009 'tot wijziging van verschillende teksten betreffende de rechtspositie van het personeel van de politiediensten', opmerking gemaakt bij artikel 45 (<http://www.raadvst-consetat.be/dbx/adviezen/46171.pdf>).

25. Artikel 5 van het ontwerp MB zal onderafdeling 3 van afdeling 2, Hoofdstuk I van Titel IV UBPol inzake de beoordeling van de persoonlijkheid vervangen. De eerste zin van het nieuwe artikel IV.6, eerste lid stelt dat de proef bedoeld in artikel IV.I.15, 2° RPPol ertoe strekt de persoonlijkheid van de kandidaat te evalueren "*met inbegrip van de competenties vervat in bijlage 4*" bij het UBPol. Hieruit kan niet worden opgemaakt welke andere elementen van de persoonlijkheid geëvalueerd zullen worden. Dit dient te worden verduidelijkt²⁵.

Het nieuwe artikel IV.6, eerste lid, 2°, stelt dat de persoonlijkheid van de kandidaat geëvalueerd dient te worden door middel van een "*semi-gestructureerd*" interview i.p.v. het vroegere gestructureerd interview. Het verdient aanbeveling duidelijker te omschrijven wat dit nieuwe soort interview inhoudt zodat de kandidaat dit kan inschatten.

Conform het tweede lid van het nieuwe artikel IV.6 wordt de uniformiteit van de proef gewaarborgd door middel van een gestandaardiseerd protocol en door de steekproefsgewijze aanwezigheid van een ander gekwalificeerd lid als observator. Het Controleorgaan vindt dergelijk protocol een goede zaak. Een steekproefsgewijze aanwezigheid betekent niettemin dat er soms wel/soms niet iemand als externe observator aanwezig is. Dit zou mogelijks nefast zijn voor de kandidaten in de zin dat de procedure niet uniform verloopt indien er soms wel en soms niet een externe observator aanwezig is. De omstandigheden zouden voor elke kandidaat telkens dezelfde dienen te zijn om de maximale objectiviteit en gelijke behandeling (ook op het vlak van privacy en gegevensbescherming) te kunnen behouden. Dit zijn testen die raken aan het privéleven van kandidaten en hebben bevatten sowieso een subjectief element in de beoordeling. Des te meer is een consistente benadering aan te raden.

Het nieuwe artikel IV.6, vijfde en zesde lid voorziet dat de dienst van de rekrutering en van de selectie van de federale politie (DPRS) gemachtigd wordt om te bepalen welke opleiding een personeelslid dient te volgen om erkend te kunnen worden als gekwalificeerd lid in het kader van de beoordeling van de persoonlijkheid van de kandidaten, alsook de "*voorwaarden*" waaraan dat personeelslid moet voldoen om die hoedanigheid te behouden. De bevoegdheid die in dit kader gedelegeerd wordt, betreft de vaardigheden van de personen die de persoonlijkheid van de kandidaten zullen moeten onderzoeken. Dit betreft ook hier geen delegatie m.b.t. louter bijkomstige zaken²⁶. Het is aldus aan de minister om de opleiding en de voorwaarden m.b.t. deze personen te bepalen²⁷. Het is cruciaal dat deze personen bekwaam zijn omdat hun onderzoek een inmenging vormt op de persoonlijke levenssfeer van de kandidaten.

²⁵ Advies 68.618/2 Rvst, d.d. 15 februari 2021, opmerking gemaakt bij artikel 5.

²⁶ Zie in die zin het koninklijk besluit van 3 december 2005 'betreffende de functionele opleidingen van de personeelsleden van de politiediensten'. Bij artikel 2, tweede lid, van dat besluit wordt aan de minister van Binnenlandse Zaken de bevoegdheid verleend om "andere functionele opleidingen te bepalen, inzonderheid die betreffende een bijzondere bekwaamheid bedoeld in artikel I.I.1, 27°, RPPol".

²⁷ Advies 68.618/2 RvST, d.d. 15 februari 2021, opmerking gemaakt bij artikel 5.

26. Artikel 10 van het ontwerp MB inzake de beslissing tot (on)geschiktheid o.b.v. de medische vragenlijst zal artikel IV.9 UBPol vervangen. In het kader van dit artikel wil het Controleorgaan nogmaals wijzen op de noodzaak om de essentiële elementen m.b.t. de gegevensbescherming van betrokkenen in de formele wet op te nemen (zie *supra*, randnummers 16-17). Zoals hier duidelijk het geval is, gaat het vaak over zeer gevoelige gegevens die in het kader van het recruiteringsproces worden verzameld. De nodige waarborgen moeten aldus duidelijk kunnen worden terugvonden in een formele wet.

27. Tot slot vervangt artikel 14 ontwerp MB inzake het moraliteitsonderzoek voor de Ops afdeling 3 onder titel IV van hoofdstuk I UBPol. Het nieuw artikel IV.16 stelt dat de in artikel 12, tweede lid, van de wet van 26 april 2002 bedoelde gegevens, het advies van de lokale 'information officer' en de geactualiseerde gegevens via raadpleging van de gegevensbanken verzameld dienen te worden. Voor wat de figuur van deze 'information officer' betreft verwijst het Controleorgaan naar haar hoger geformuleerde een opmerking (zie randnummer 18) en met name dat deze duidelijker dient te worden omschreven in begrijpelijke bewoordingen. Deze opmerking geldt *mutatis mutandis* voor het artikel IV.21 (artikel 15 van het ontwerp MB). Verder wil het Controleorgaan de aanvrager erop wijzen dat indien dit advies van de 'information officer' en de geactualiseerde gegevens niet terug te brengen zijn onder lid twee van artikel 12 van de wet van 26 april 2002, deze niet mogen plaatsvinden en deze aldus niet in het MB mogen worden opgenomen²⁸. Anders zouden zij een onwettige inmenging op het privéleven van de kandidaten uitmaken. Deze opmerking geldt *mutatis mutandis* voor het ontworpen artikel IV.21 (artikel 15 van het ontwerp MB).

OM DEZE REDENEN,

Het Controleorgaan op de politionele informatie

verzoekt de aanvrager rekening te houden met bovenstaande opmerkingen.

Advies goedgekeurd door het Controleorgaan op de Politionele Informatie op 10 mei 2021.

Voor het Controleorgaan,

De voorzitter,

(get.) Philippe ARNOULD

²⁸ Advies 68.618/2 RvST, d.d. 15 februari 2021, opmerking gemaakt bij artikel 14.